

Civilutskottets betänkande

1981/82: 26

om anslag till räntebidrag och bostadsbidrag m. m. (prop. 1981/82: 124 bil. 1)

1 Propositionen

Regeringen har i proposition 1981/82: 124 bilaga 1 (bostadsdepartementet) föreslagit riksdagen att, såvitt nu är i fråga,

1. godkänna vad i regeringsprotokollet förordats i fråga om en förskjutning från generella mot behovsprövade bostadssubventioner,
2. godkänna vad i regeringsprotokollet förordats i fråga om ändrade regler för räntebidrag,
3. godkänna vad i regeringsprotokollet förordats i fråga om studiemedel vid inkomstprövningen av statligt och statskommunalt bostadsbidrag,
4. godkänna de ändringar i fråga om hyresgränser för statskommunalt bostadsbidrag till barnfamiljer m. fl. som i regeringsprotokollet förordats,
5. godkänna den höjning av det statliga bostadsbidrag som i regeringsprotokollet förordats,
6. godkänna den ändring i fråga om inkomstreducering av statligt och statskommunalt bostadsbidrag som i regeringsprotokollet förordats,
7. godkänna vad i regeringsprotokollet förordats i fråga om beräkning av förmögenhet i samband med inkomstprövningen av statligt och statskommunalt bostadsbidrag,
8. godkänna vad i regeringsprotokollet förordats om ändrade grunder för beräkning av låneunderlag och pantvärde för sådana småhus som bebos av låntagaren,
9. godkänna vad i regeringsprotokollet förordats i fråga om riktlinjer för utformningen av metoden för beräkning av låneunderlag och pantvärde för småhus,
10. godkänna vad i regeringsprotokollet förordats i fråga om ändrade regler för räntebetalning och amortering av paritets- och räntelån,
11. godkänna vad i regeringsprotokollet förordats i fråga om ändrade regler för återbetalning av lån vid överlåtelse av småhus,
12. godkänna den ändring beträffande fördelningen av kostnadsansvaret mellan staten och kommunerna som i regeringsprotokollet förordats i fråga om statskommunalt bostadsbidrag till barnfamiljer m. fl.,
13. under trettonde huvudtiteln för budgetåret 1982/83 anvisa
 - a) till Räntebidrag m. m. ett förslagsanslag av 9 000 000 000 kr.,
 - b) till Bostadsbidrag m. m. ett förslagsanslag av 1 250 000 000 kr.

2 Motionerna m. m.

Utskottet behandlar i detta betänkande

*dels de under allmänna motionstiden 1982 väckta motionerna
1981/82*

249 av Per Olof Håkansson (s) vari hemställs att riksdagen hos regeringen begär förslag om utvidgning av räntebidrag m. m. att även omfatta bidrag till kostnader för projektering för vissa bostäder i enlighet med vad som anges i motionen,

652 av Maja Bäckström. m. fl. (s) vari hemställs att riksdagen beslutar att hos regeringen begära en översyn av reglerna för utbetalande av bostadsbidrag i syfte att göra dessa preliminära i avvaktan på avräkning,

653 av Ivar Franzén och Rolf Andersson (båda c) vari hemställs att riksdagen anholder att regeringen skyndsamt låter utreda förutsättningarna för och effekterna av att tillämpa i motionen föreslaget utökat skattejämningsystem i stället för nuvarande bostadsbidrag,

659 av Sten Svensson och Bengt Wittbom (båda m) vari såvitt nu är i fråga hemställs

(1) att riksdagen hos regeringen begär förslag som syftar till att skapa lika belåningsvillkor mellan enskild och allmän byggherre,

1545 av Rolf Dahlberg m. fl. (m) vari hemställs att riksdagen beslutar sig för att de statliga lånevillkoren vid nyproduktion och ombyggnad av flerbostadshus utformas på sådant sätt att såväl enskilda, kooperativa som kommunala bostadsföretag beviljas lån motsvarande 95 % av låneunderlaget,

1548 av Rolf Dahlberg m. fl. (m) vari hemställs att riksdagen i avvaktan på i budgetpropositionen aviserad, särskild proposition i ämnet, för Bostadsbidrag m. m. för budgetåret 1982/83 beslutar anslå 993 000 000 kr., ett i förhållande till regeringsförslaget med 107 000 000 kr., minskat anslag,

1549 av Rolf Dahlberg m. fl. (m) vari hemställs

1. att riksdagen beslutar att principerna för beräkning av den garanterade räntan för lån i det statliga bostadsfinansieringssystemet ändras fr. o. m. 1983 i enlighet med vad i motionen anförts,

2. att riksdagen beslutar att för Räntebidrag m. m. för budgetåret 1982/83 anvisa ett förslagsanslag av 5 950 000 000 kr., ett i förhållande till regeringens förslag minskat anslag med 1 050 000 000 kr.,

1625 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari såvitt nu är i fråga föreslås

(7) att riksdagen beslutar att ytterligare upptrappning av den garanterade räntan inte skall ske för bostadslån till allmännyttiga bostadsföretag,

2003 av Sten Svensson och Bengt Wittbom (båda m) vari hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behoven av översyn av reglerna för utbetalning av bostadsbidrag till enskilda bostadskonsumenter,

2067 av Gösta Bohman m. fl. (m) vari såvitt nu är i fråga – med hänvisning till motion 1981/82: 2018 – hemställs

(3) att riksdagen beslutar att s. k. produktionskostnadsbelåning skall medges för småhus med äganderätt,

(4) att riksdagen uttalar att räntesubventionerna på sikt skall avskaffas till den del de inte är motiverade av skilda skatteregler för olika upplåtelseformer,

dels de med anledning av proposition 1981/82: 124 väckta motionerna 1981/82:

2316 av Gösta Bohman m. fl. (m) vari såvitt nu är i fråga hemställs

(1) att riksdagen avslår regeringens förslag om extra upptrappning av den garanterade räntan och godkänner vad i motionen anförts,

(3) att riksdagen med anledning av vad i propositionen anförts uttalar att produktionskostnadsanpassad belåning av småhus skall tillämpas enligt vad i motionen anförts,

(4) att riksdagen avslår regeringens förslag om ändrade regler för återbetalning av lån vid överlåtelse av småhus.

2360 av Rolf Dahlberg m. fl. (m) vari såvitt nu är i fråga hemställs beträffande utformningen av bostadsbidragen

1. att riksdagen godkänner den höjning av det statliga bostadsbidraget som i motionen förordats,

2. att riksdagen måtte uttala att skärpning på grund av förmögenhetsinnehav inte skall ske vid beräkning av bostadstillägg samt att – om detta inte skulle bifallas av riksdagen – riksdagen uttalar att rörelseförmögenheter vid beräkning av bostadstillägg skall värderas efter de regler som gäller vid förmögenhetstaxeringen,

3. att riksdagen under trettonde huvudtiteln till Bostadsbidrag m. m. för budgetåret 1982/83 anvisar ett förslagsanslag av 1 187 000 000 kr.,

2364 av Olof Palme m. fl. (s) vari hemställs

1. att riksdagen godkänner vad i motionen anförts om grunderna för omfördelning av vissa bostadskostnader,

2. att riksdagen icke godkänner vad bostadsministern förordat i fråga om

a) ändrade regler för räntebidrag för åren 1984 och 1985,

b) ökade räntebidrag för ny- och ombyggnad av enskilt ägda flerbostadshus,

3. att riksdagen godkänner vad i motionen anförts om garanterad ränta för år 1983,

4. att riksdagen med avslag på regeringens förslag godkänner vad i denna motion förordats om ändring i fråga om den nedre hyresgränsen för statskommunalt bostadsbidrag till barnfamiljer m. fl.,

5. att riksdagen godkänner vad i denna motion förordats om ändring av de nedre inkomstgränserna för statskommunalt bostadsbidrag till barnfamiljer m. fl.,

6. att riksdagen till Bostadsbidrag m. m. för budgetåret 1982/83 under trettonde huvudtiteln anvisar ett i förhållande till regeringens förslag med 55 milj. kr. förhöjt förslagsanslag av 1 305 000 000 kr.,

7. att riksdagen

a) inte godkänner vad bostadsministern förordat om produktionskostnadsanpassad belåning av småhus,

b) godkänner vad i motionen anförts om temporär sänkning av den garanterade räntan för styckebyggda småhus,

8. att riksdagen godkänner att ändrade regler för återbetalning av vissa bostadslån skall träda i kraft den 1 januari 1983,

9. att riksdagen

a) som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om förslag beträffande lediga lägenheter,

b) godkänner vad i motionen anförts om anslag för finansiering av lediga lägenheter,

2367 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari såvitt nu är i fråga hemställs att riksdagen

(1) med avslag på regeringens förslag om ändrade regler för räntebidrag godkänner vad i motionen anförts

a) om extra upptrappning av räntebidrag,

b) om ändrade regler för egnahem,

c) om ökade räntebidrag för ny- och ombyggnad av enskilt ägda flerbostadshus,

(3) med avslag på regeringens förslag om ändrade regler för bostadsbidrag godkänner vad i denna motion anförts

a) om inkomstprövning i fråga om studiemedel,

b) om ändring av nedre hyresgränsen för statskommunalt bostadsbidrag,

c) om ändrade inkomstgränser,

(4) till Bostadsbidrag m. m. för budgetåret 1982/83 anvisar ett i förhållande till regeringen förslag med 125 milj. kr. förhöjt förslagsanslag av 1 375 000 000 kr.

Civilutskottet har yttrat sig till skatteutskottet såvitt avser vissa frågor om hyresavgift (CU 1981/82: 7 y).

3 Gällande ordning beträffande räntebidrag och bostadsbidrag

Räntebidraget hänför sig till tiden från utbetalningen av bostadslånet främst såvitt avser styckebyggda småhus. I andra fall beviljas räntebidrag också från färdigställandet och intill utbetalningen. Räntebidraget avser i princip lånen inom låneunderlaget för bostäder. Räntebidraget utgörs av skillnaden mellan å ena sidan faktiska räntekostnader för såväl bostadslån som bottenlån och å andra sidan av en staten garanterad räntekostnad på samma lån. Räntebidrag beräknas dock endast på den för räntebidrag godtagna marknadsräntan. F. n. gäller en räntesats om 13 % för lån med obunden ränta, byggnadskrediter, tillfälliga lån m. m. Räntesats för enhetslån/serielån med bunden ränta och mellankredit har fastställts till 12,95 % f. n. Räntan på bostadslån är 13 % för år 1982.

De garanterade räntesatserna under det första året efter utbetalningen av bostadslånet är följande i olika fall:

1 Flerfamiljshus: nybyggnad

1.1 de egentliga byggnadsarbetena påbörjade	före 1977	3,9%
1.2 "	under 1977	3,6%
1.3 "	under 1978— den 31 oktober 1980	3,4%
1.4 "	efter den 31 oktober 1980	3,0%

2 Flerfamiljshus: ombyggnad

2.1 preliminärt beslut eller dispens	före 1977	3,9%
2.2 "	under 1977	3,6%
2.3 "	under 1978— den 31 oktober 1980	3,4%
2.4 "	efter den 31 oktober 1980	3,0%

3 Småhus: ny- eller ombyggnad av hus som skall bebos av låntagaren (ettbeslutsärenden)

3.1 lånebeslut eller dispens	före 1978	6,0%
3.2 "	under 1978 — t. v.	5,5%

4 Gruppbyggda småhus

4.1 de egentliga byggnadsarbetena påbörjade	före 1978	6,0%
4.2 "	under 1978 — t. v.	5,5%

5 Småhus: nybyggnad av hus som**1 skall hyras ut yrkesmässigt ("konventionellt" taxerad)****2 skall upplåtas med bostadsrätt**

5.1 de egentliga byggnadsarbetena påbörjade	före 1977	3,9%
5.2 "	under 1977	3,6%
5.3 "	under 1978— den 31 oktober 1980	3,4%
5.4 "	efter den 31 oktober 1980	3,0%

6 Småhus: ombyggnad av hus som avses i 5

6.1 preliminärt beslut eller dispens	före 1977	3,9%
6.2 "	under 1977	3,6%
6.3 "	under 1978— den 31 oktober 1980	3,4%
6.4 "	efter den 31 oktober 1980	3,0%

7 Småhus: ny- eller ombyggnad av hus som hyrs ut stadigvarande men inte yrkesmässigt ("schablontaxerad")

7.1 de egentliga byggnadsarbetena påbörjade	före 1978	6,0%
7.2 "	under 1978 — t. v.	5,5%

De garanterade räntesatserna höjs f. n. med 0,50 procentenheter för varje följande år av lånetiden i de fall då den garanterade räntan första året är 5,5 eller 6,0%. I övriga fall höjs de garanterade räntesatserna med 0,25 procentenheter för varje följande år med nedan angivna undantag.

Om lånet har betalats ut före utgången av år 1980 skall utöver den normala uppräkningsen göras en engångsuppräkning för det år av lånetiden som börjar under år 1981. Den totala uppräkningsen av den garanterade räntan blir i dessa fall följande.

Småhus som skall bebos av låntagaren (ettbeslutsärenden), grupphygga småhus som inte hyrs ut yrkesmässigt eller upplåts med bostadsrätt (i samtliga fall oavsett om lånet avser ny- eller ombyggnad)

1 Huset är färdigställt år	1975	1,55%
2 "	1976	1,35%
3 "	1977	1,15%
4 "	1978	0,95%
5 "	1979	0,75%

Hus som ägs av bostadsrättsförening (både småhus och flerfamiljshus)

1 Huset är färdigställt år	1975	0,65 %
2 "	1976	0,45 %
3 Om huset är färdigställt år 1977 eller senare görs ingen särskild engångsuppräknings		

Bostadsbidrag kan utgå som statskommunalt bostadsbidrag (SKBB) och/eller som statligt bostadsbidrag (SBB).

SBB utgår till familj med barn under 17 år som helt eller delvis försörjs inom familjen. Bidraget har ingen direkt anknytning till bostadskonsumtionen. Bidrag är inkomstprövat. Till grund för beräkningen av bidragets storlek läggs den taxerade inkomsten vid taxeringen året före bidragsåret. För makar läggs den sammanlagda taxerade inkomsten till grund för beräkningen. Till den taxerade inkomsten läggs dels 20 % av en familjs samlade förmögenhet över 75 000 kr., dels hela det sammanlagda avdraget för underskott i förvärvskälla, dels ock hälften av ett hushålls studiemedel enligt 4 kap. studiestödslagen.

Oreducerat bidrag utgår vid en bidragsgrundande årsinkomst som inte överstiger 33 000 kr. för ensamstående med barn och inte 41 000 kr. för makar m. fl. med barn.

Överstiger inkomsten för de olika grupperna dessa gränser reduceras bidrag med 15 % av den del av inkomsten som ligger mellan gränsen och 62 000 kr. i bidragsgrundande inkomst. Över 62 000 kr. är reduktionen 24 %. Oreducerat SBB är f. n. 2 160 kr. per barn och år.

SKBB utgår såväl till barnfamiljer som till hushåll utan barn. Inkomstprövningsreglerna är desamma som beträffande SBB såvitt avser barnfamiljer. För ensamstående utan barn reduceras bidraget med 15 % av den del av den bidragsgrundande inkomsten som överstiger 26 000 kr. men inte 62 000 kr. För makar m. fl. utan barn gäller motsvarande reduktion för inkomst mellan 29 000 kr. och 62 000 kr. SKBB är vidare knutet till bostadskostnaden och utgår med 80 % av kostnaden mellan de s. k. hyresgränserna. Den nedre gränsen är gemensam — 550 kr. per månad — för alla grupper för vilka SKBB utgår. Den övre hyresgränsen varierar beroende på antalet personer i familjen. Om både SBB och SKBB utgår läggs bostadsbidragen samman och SBB minskas i första hand. F. n. svarar staten för 38 % av de totala kostnaderna för SKBB.

4 Utskottet

4.1 Inledning

Bostadsministern redogör i proposition 1981/82:124 (s. 9–11) för sin uppfattning om bostadsstödets inriktning.

I propositionen föreslås bl. a. minskade räntesubventioner samt vissa förändringar inom bostadsbidragssystemet. Dessa senare förslag läggs

fram i avsikt att öka betalningsförmågan för hushåll med relativt begränsade ekonomiska resurser. I propositionen anges att det riktade bostadsstödet till barnfamiljerna stärks i förhållande till det övriga bostadsstödet. Detta uttrycker bostadsministern så att ändringarna kan sägas innebära en omfördelning från generella till behovsprövade subventioner. Enligt hennes uppfattning bör tyngdpunkten i subventionssystemet successivt förskjutas från generella till behovsprövade subventioner, dvs. mot stödformer som syftar till att stödja grupper med förhållandevis svag ekonomisk ställning. I anslutning till vad i propositionen i nu berörd del förordats hemställs att riksdagen godkänner en förskjutning från generella mot behovsprövade bostadssubventioner.

Vad i propositionen sålunda anförts och hemställts kan utskottet som princip acceptera. Även om i motioner framförts konkreta förslag om hur utformningen av samhällets bostadsstöd bör utformas har inga erinringar framförts mot bostadsministerns principiella resonemang om en förskjutning från generella mot individuella subventioner. Sålunda anføres i motion 2364 (s) att – om boendet skall belastas med ökade kostnader – detta måste ske inom ramen för en fördelningspolitik utgående från rättvisa och solidaritet i boendet. Därvid gäller enligt motionärerna bl. a. att stoppa nedrustningen av bostadsbidragen och – om det kan anses statsfinansiellt motiverat – dämpa utvecklingen av räntesubventioneringen.

Ett uttryck för det synsätt som präglat och präglar borgerlig bostadspolitik ges i motion 2067 (m) yrkande 4 vari hemställs att riksdagen uttalar att räntesubventionerna avskaffas till den del de inte motiveras av skilda skatteregler för olika upplåtelseformer. Vad i denna motion anförts är ytterligare ett bevis för hur den borgerliga besparingspolitiken tillåts urholka och hotar ointetgöra en bostadspolitik grundad på sociala värderingar. Ett avskaffande av räntesubventionerna skulle innebära stora kostnadsökningar för många boende, ofta för dem som är i störst behov av samhällets stöd. Utskottet kan inte tillstyrka en motion vars resultat skulle medföra så stora försämringar för så många och vars sociala inriktning är helt främmande för de principer som tidigare väglett en bred riksdagsmajoritet vid utformningen av bostadspolitik.

I det följande behandlar utskottet de konkreta förslag till förändringar av räntebidragen och bostadsbidragen som tagits upp i propositionen och i motionerna.

Innan utskottet behandlar dessa förslag vill utskottet erinra om att bostadsministern som utgångspunkt för förslagen i den nu behandlade propositionen utgått från att statsbudgeten skulle förstärkas med 1200 milj. kr. genom begränsning av ökningen av de samlade bostadssubventionerna, inkl. en besparing på 70 milj. kr. som föreslogs redan i budgetpropositionen. Förslagen i proposition 1981/82:124 utgår från den sålunda förordade besparingen.

I motioner har inga yrkanden förts fram som direkt tar sikte på att

minska omfattningen av besparingarna. Däremot finns i motioner förslag som innebär besparingar utöver de av bostadsministern förordade. Dessa motioner behandlas nedan.

4.2 Räntebidrag

4.2.1 Inledning

Bostadsministern anför att de åtgärder som tidigare vidtagits för att begränsa kostnaderna för räntebidragen gjorts mot bakgrund av att bostadssubventionernas ökningstakt måste reduceras. Samtidigt har en något bättre kostnadsparitet mellan olika årgångar av hus åstadkommits. För att emellertid nå kostnadsparitet måste ytterligare åtgärder vidtas samtidigt som takten i ökningen av de totala bostadssubventionerna måste minska.

I motion 2364 (s) yrkande 1 föreslås riksdagen godkänna vad i motionen anförts om grunderna för omfördelningen av vissa boendekostnader. Motionärerna kritiserar tidigare och nu aktuella upptrappningar av de garanterade räntorna och anser att dessa upptrappningar inte är några reella besparingar utan i själva verket utgörs av omfördelning av kostnader i samhället. Denna typ av fördelningspolitik drabbar, enligt motionärerna, allmännyttig hyresrätt och bostadsrätt särskilt hårt.

Motionärernas kritik förenas enligt utskottets uppfattning inte med några konkreta förslag till hur en enligt deras uppfattning social bostadspolitik skall utformas. Liksom regeringen utgår de från de allmänt omfattade utgångspunkterna beträffande bostadspolitiken som i sin helhet senast kom till uttryck i riksdagens bostadspolitiska beslut år 1974. Motionärernas allmänna inställning om rättvisa och solidaritet i boendet är obestridd liksom deras uppfattning om att omfördelade medel kan användas för att slå vakt om och utveckla den sociala bostadspolitiken. Det är enligt utskottets uppfattning varken meningsfullt eller realistiskt att genom ett riksdagens godkännande enligt förslaget i motion 2364 (s) yrkande 1 lägga de i motionen föga preciserade uppfattningarna till grund för ett riksdagens beslut om inriktning av omfördelningen av boendekostnaderna.

4.2.2 Hyreshus

Normalt trappas de garanterade räntorna upp med 0,25 procentenheter per år för hyreshus. En viss utjämning av kostnaderna sker framför allt inom det allmännyttiga fastighetsbeståndet mellan olika årgångar av bostäder. Ett av de bostadspolitiska motiven – att utjämna skillnaderna i kapitalkostnader mellan olika årgångar – är därför mindre tungt vägande för det allmännyttiga beståndet än för andra delar av bostadsmarknaden. Bostadsministern anser ändå att extra upptrappning av de garanterade räntorna bör göras för hyreshusens del men att de bör koncentreras till det äldre beståndet. Utöver de normala årliga upptrappningarna föreslås under år 1983, 1984 och 1985 upptrappningar inom intervallet 0,1–2,4 procenten-

heter för hyreshus med räntelån (inkl. hus för vilka sådant lån kunnat utgå men ej sökts) och för hyreshus med paritetsslån och nominella lån enligt 1967 års bostadslånekungörelse.

I detta sammanhang behandlar utskottet först förslaget i den under allmänna motionstiden 1982 väckta motionen 1549 (m) yrkande 1 om ändring av principerna för beräkning av räntebidrag till flerbostadshus. I motionen föreslås ett nytt system för beräkning av räntebidrag, som kan sammanfattas på följande sätt. Fr.o.m. år 1983, då systemet föreslås införas, höjs den garanterade räntan med 8% årligen i flerfamiljshus. Uppräkningen för nybyggda hus utgår från en räntenivå om 3%. Äldre årgångar av hus förs in i systemet genom att en garanterad ränta räknas fram för år 1982 med räntenivån nybyggnadsåret och med årliga uppräkningsstal beroende på nybyggnadsår. Med utgångspunkt i den ingående garanterade räntan nybyggnadsåret beräknas den garanterade räntan för år 1982 genom en uppräkning med 8% per år för år efter 1970 samt med 5% per år för år 1970 och tidigare. 1983 och framåt höjs den garanterade räntan med 8% per år. Efter 17 år skall inga räntebidrag utgå. Besparingseffekten för staten beräknas till 2,1 miljarder kronor per år. I den med anledning av den nu behandlade propositionen väckta motionen 2316 (m) yrkande 1 föreslås riksdagen med hänvisning till motion 1549 (m) avslå förslaget i propositionen om extra upptrappning av de garanterade räntorna.

Det i motion 1549 (m) angivna systemet för uppräkning av den garanterade räntan har för det allmännyttiga fastighetsbeståndet beräknats medföra kapitalkostnadsökningar som är ungefär dubbelt så stora som de ökningar som blir följden av de nu tillämpade normala årliga upptrappningarna. Effekten på hyresnivån av förslaget i motionen har av motionärerna beräknats till 150 kr./månad för en normal bostad. Enligt motionen skall vidare räntebidrag endast utgå under 17 år. Detta innebär att ett antal årgångar faller ur systemet redan år 1983. Om för dessa årgångar konvertering av bottenlånen skall ske kan det innebära räntekostnadsökningar om ca 200 kr./månad för bottenlånet; kostnadsökningar som helt får betalas av de boende. Utskottet kan sålunda inte stödja vad i motionerna 1549 (m) yrkande 1 och 2316 (m) yrkande 1 förordats. Motionsförslagen kommer att medföra så stora kostnadsökningar för de boende och leda till sådana olikheter i boendekostnaderna med hänsyn till upplåtelseformerna att väsentliga delar av den nuvarande sociala bostadspolitiken kommer att raseras. Dessutom är förslaget i motionen inte så detaljerat i sin utformning att det kan läggas till grund för förändringar redan fr. o. m. 1983.

I motion 2364 (s) yrkande 3 föreslås att riksdagen godkänner vad i motionen anförts om garanterad ränta för år 1983 för hyreshus. Enligt motionärernas uppfattning bör de hyreshöjningar som ett bifall till förslaget i propositionen skulle innebära reduceras genom att de i propositionen föreslagna extra upptrappningarna halveras samtidigt som den normala upptrappningen på 0,25 procentenheter för år 1983 för det hyreshusbestånd som färdigställts efter 1974 inte görs.

Utskottet, som ovan givit uttryck för en helt annorlunda inriktning av bostadspolitiken, kan som ett provisorium acceptera omfördelningen av kostnaderna inom ramen för finansieringssystemet avseende år 1983 under förutsättning att den i propositionen föreslagna extra upptrappningen halveras samtidigt som någon normal upptrappning om 0,25 procentenheter inte görs för det hyreshusbestånd som färdigställts efter år 1974.

Förslag till förändringar avseende åren 1984 och 1985 bör föreläggas riksdagen i 1983 års budgetproposition. Syftet med motion 2364 (s) yrkandena 2 a och 3 är därmed i allt väsentligt tillgodosett. Förslaget i propositionen avstyrks i motsvarande del.

Utskottet kan inte heller ställa sig bakom varken förslaget i motion 1625 (vpk) yrkande 7 om att ingen ytterligare upptrappning skall ske av den garanterade räntan för allmännyttiga bostadsföretag eller förslaget i motion 2367 (vpk) yrkande 1 a om räntebidrag till hyreshusen. Förslaget i propositionen tillstyrks.

4.2.3 Bostadsrättshus

Förslaget i propositionen innebär extra upptrappning av de garanterade räntorna inom intervallet 0,2–2,7 procentenheter utöver den normala höjningen för åren 1983, 1984 och 1985 för bostadsrättshus med låneform och färdigställandeår motsvarande de som tidigare angivits för hyreshusen. De höga kapitalkostnaderna i nyproduktionen har i det allmännyttiga beståndet i viss mån fördelats på det äldre beståndet. I bostadsrättshus har någon kostnadsutjämning – utöver tidigare beslut om extra upptrappning – inte skett. Detta anges i propositionen ha medfört att boendekostnaderna i dessa hus ofta är lägre än i hyreshus av motsvarande ålder. Detta gör det enligt bostadsministerns uppfattning motiverat att höja de garanterade räntorna mera för bostadsrättshusen än för motsvarande årgångar av hyreshus.

Den uppfattning som förs fram i propositionen avseende extra upptrappning för år 1983 kan utskottet acceptera. Detta innebär att förslaget i motion 2316 (m) yrkande 1 om att höjningen av de garanterade räntorna för bostadsrättshusen skall vara desamma som för hyreshusen avstyrks. Inte heller kan utskottet tillstyrka förslaget i motion 1549 (m) yrkande 1 om att det i motionen förordade räntebidragssystemet skall tillämpas avseende bostadsrättshusen. Vad utskottet anfört ovan (s. 10) vid behandling av motionen avseende hyreshusen är i allt väsentligt giltigt även beträffande bostadsrättshusen.

Förslag beträffande räntebidragen m.m. avseende bostadsrättshus för åren 1984 och 1985 liksom för hyreshusen bör lämnas i 1983 års budgetproposition. Utskottet tillstyrker i sak motion 2364 (s) yrkande 2 a.

4.2.4 Eegna hem

I propositionen föreslås extra upptrappning av den garanterade räntan utöver den normala höjningen för åren 1983, 1984, 1985 inom intervallet 0,15–1,40 procentenheter för egnahem med färdigställandeår 1975–1979.

Utskottet tillstyrker på i propositionen anförda grunder de förordade upptrappningarna för år 1983.

Förslaget i motion 2364 (s) yrkande 2 a om att beslut om upptrappningar för åren 1984 och 1985 inte nu skall fattas tillstyrks av utskottet. Liksom beträffande hyreshusen och bostadsrättshusen bör förslag om räntebidragen för dessa år lämnas i 1983 års budgetproposition.

Förslagen i motionerna 2316 (m) yrkande 1 och 2367 (vpk) yrkande 1 a om att extra upptrappning av de garanterade räntorna inte skall ske avstyrks med hänvisning till vad ovan anförts.

4.2.5 Ökade räntebidrag för ny- och ombyggnad av enskilt ägda flerbostadshus m. m.

I propositionen föreslås att räntebidrag, när bostadslån lämnas inom 92 % av låneunderlaget, dvs. för enskilda fastighetsägare m. fl., beräknas på ett underlag som motsvarar 95 % av låneunderlaget varvid räntebidraget för den del av underlaget som överstiger 92 % bör beräknas med utgångspunkt i gällande bostadslåneränta.

I motionerna 2364 (s) yrkande 2 b och 2367 (vpk) yrkande 1 c hemställs att riksdagen avslår detta förslag.

Som framgår av propositionen har den allmänna räntenivån stigit avsevärt sedan år 1977 då den nu gällande övre gränsen för lån och bidrag för enskilda fastighetsägare beslöts. Dessa räntehöjningar har medfört ökade kapitalkostnader inte minst för denna kategori fastighetsägare. Genom förslaget i propositionen kommer kapitalkostnaderna för den egna insatsen delvis att minska. Utskottet tillstyrker vad i propositionen förordats och avstyrker bifall till de däremot ställda motionsyrkandena.

I detta sammanhang behandlar utskottet den under allmänna motionstiden 1982 väckta motionen 249 (s) i vilken föreslås att räntebidrag under vissa förutsättningar skall utgå även för kostnader för projektering av flerbostadshus och för småhus som avses upplåtas med hyres- eller bostadsrätt.

Utskottet behandlade år 1981 (CU 1980/81: 29 s. 39–40) ett yrkande med samma innehåll som det nu aktuella. Utskottet erinrade då om att stöd till projekteringskostnader tidigare getts från arbetsmarknadsmässiga utgångspunkter och att frågan torde få bedömas i mera generella sammanhang. Utskottet som avstyrkte bifall till motionsförslaget finner inte tillräckliga skäl föreligga att frångå sitt tidigare ställningstagande.

4.3 Bostadsbidrag

4.3.1 Inledning

Ett enigt civilutskott har tidigare (CU 1979/80: 6) anförts att principen att i första hand inrikta reformerna inom bostadsbidragssystemet mot att stödja trångbodda hushåll och hushåll med stor försörjningsbörda torde vara obestridd.

I den nu föreliggande propositionen ges uttryck för samma uppfattning. Bostadsministern anför i propositionen (s. 19) att reglerna för statliga bostadsbidrag (SBB) och för statskommunala bostadsbidrag (SKBB) under senare år varit dels de fördelningspolitiska strävandena att styra stödet till de hushåll som har störst behov av bidrag, dels de bostadspolitiska strävandena att göra det möjligt för inkomstsvaga hushåll att hålla sig med en modern bostad som är tillräckligt stor för familjens behov. Dessa strävanden bör enligt bostadsministerns mening alltså ligga till grund för bostadsbidragens utformning.

Utskottet har självfallet ingen anledning att motsätta sig vad i propositionen i denna del anförts eftersom bostadsministerns uppfattning i sak överensstämmer med vad utskottet tidigare givit uttryck för.

Utskottet behandlar i det följande de förslag om ändringar i bostadsbidragssystemet som lagts fram i propositionen och i olika motioner. Utskottet vill emellertid notera vad bostadsministern anförts om att ändringarna inom systemet för år 1983 – i avvaktan på bostadsbidragskommitténs betänkande som kommer att avlämnas senare i vår – bör göras inom ramen för bidragens nuvarande principiella utformning.

4.3.2 Statligt bostadsbidrag

SBB utgår till familj med barn under sjutton år som helt eller delvis försörjs inom familjen. Bidraget har ingen direkt anknytning till bostadskonsumtionen utan syftet är främst fördelningspolitiskt. SBB är inkomstprövat.

Utifrån den ovan angivna utgångspunkten att bostadsbidraget bör höjas så att det bättre anpassas till hushållens försörjningsbörda och så att barnfamiljerna kompenseras för de minskade generella bostadssubventionerna som behandlats i det föregående förordas i propositionen att SBB höjs med 720 kr. per barn och år till 2 880 kr.

I motion 2360 (m) yrkande 1 föreslås en höjning av SBB med 540 kr. per barn och år. Motionärernas förslag kompletteras med ett yrkande i samma motion om ökat s. k. flerbarnstillägg inom barnbidragssystemet. Det senare förslaget har hänvisats till socialutskottet.

I sak torde inga delade meningar föreligga om inriktningen av bostadsbidragsgivningen. Utskottet är emellertid inte berett acceptera den lägre ambitionsnivå som präglar förslaget i motion 2360 (m) yrkande 1. De höjningar av SBB som föreslås i motionen ger i mindre omfattning än

förslaget i propositionen möjligheter för barnfamiljerna att kompensera sig för de minskade generella bostadssubventionerna. Utskottet avstyrker med det anförda motion 2360 (m) yrkande 1 och tillstyrker förslaget i propositionen om nivån för SBB under år 1983.

4.3.3 Hyresgränser

SKBB är knutet till bostadskostnaden och utgår med 80% av denna kostnad mellan de s. k. hyresgränserna.

Den nedre hyresgränsen är gemensam för alla grupper för vilka SKBB utgår. Den är f. n. 550 kr./månad. I propositionen föreslås att den höjs med 100 kr./månad, i motion 2364 (s) yrkande 4 att den höjs med 50 kr./månad och i motion 2367 (vpk) yrkande 3 b att gränsen skall vara oförändrat 550 kr./månad.

Som framgått ovan är den nedre hyresgränsen densamma för alla hushåll oberoende av försörjningsbördan. Det statliga bostadsbidraget (SBB) ökar däremot med antalet barn i hushållet. Från fördelningspolitisk synpunkt bör, vid ett val inom en begränsad resursram, en höjning av SBB föredras framför oförändrad nedre hyresgräns enligt förslaget i (vpk)-motionen. Inte heller förslaget i (s)-motionen om en höjning av gränsen med 50 kr./månad kan i nuvarande statsfinansiella läge godtas. Utskottet tillstyrker vad bostadsministern förordat om höjning av den nedre hyresgränsen och avslår motionerna 2364 (s) yrkande 4 och 2367 (vpk) yrkande 3 b.

Vad i propositionen föreslagits om de övre hyresgränserna har inte givit utskottet anledning till erinran.

4.3.4 Inkomstgränser m. m.

Bostadsbidragen reduceras med 15% av inkomsten över den nedre inkomstgränsen. Nivån på denna gräns samt förslag till förändringar fr. o. m. den 1 januari 1983 som förts fram i motioner framgår av nedanstående uppställning. I propositionen föreslås inga förändringar av den nedre inkomstgränsen.

	Gällande nedre inkomstgränser fr. o. m. 1982-01-01 (gränserna bör enl. förslag i prop. gälla även under år 1983)	Förändringar avseende år 1983 enl. förslag i motion 2364 (s) yrk. 5	motion 2367 (vpk) yrk. 3 c
Ensamstående utan barn	26 000	+3 000	+3 000
Makar m. fl. utan barn	29 000	—	—
Ensamstående med barn	33 000	+3 000	+8 000
Makar m. fl. med barn	41 000	—	—

Förslaget i propositionen om oförändrade nedre inkomstgränser utgår från det faktum att en höjning av gränserna innebär att alla hushåll som har inkomster över dessa gränser ges ett ökat stöd oberoende av försörjningsbördan. Vid ett val i nu rådande ekonomiska situation delar utskottet bostadsministerns uppfattning att en höjning av SBB är att föredra framför en höjning av de nedre inkomstgränserna. Utskottet har ovan uttalat sig för en höjning av SBB. Med det anförda avstyrker utskottet motionerna 2364 (s) yrkande 5 och 2367 (vpk) yrkande 3 c om höjda nedre inkomstgränser.

För hushåll som har en inkomst över 62 000 kr. reduceras bidraget med 24 % över denna inkomst – den s.k. övre inkomstgränsen. Vad i propositionen föreslagits om att reduktionsfaktorn bör sänkas från 24 % till 22 % tillstyrks av utskottet.

4.3.5 Förmögenhetsprövning

Enligt gällande regler skall 20 % av ett hushålls samlade förmögenhet över 75 000 kr. läggas till den s.k. bidragsgrundande inkomsten. Förmögenhetsgränsen har varit oförändrad sedan 1977 då den höjdes med anledning av effekterna av 1975 års allmänna fastighetstaxering. För att neutralisera effekterna av 1981 års allmänna fastighetstaxering bör enligt bostadsministern även denna gång förmögenhetsregeln ändras. Detta bör enligt hennes uppfattning ske genom att en särregel införs. För egnahem föreslås gälla att vid beräkning av förmögenhetens storlek skall bortses från värdet av den fastighet den bidragssökande bor på och från skulder för vilka säkerhet i form av inteckningar i denna fastighet lämnats. För bostadshus på jordbruksfastighet föreslås särregeln avse värdet av bostadsbyggnaden och motsvarande andel av de totala låneskulder som belöper på fastigheten. Enligt vad utskottet sedermera erfarit från bostadsdepartementet är avsikten i propositionen att för jordbruksfastigheter skall gälla att man skall bortse inte endast från värdet av och låneskulder på bostadsbyggnaden utan även från värdet och låneskulder på den tomtmark som hänförs till bostadshuset. Med hänsyn till att fastighetsvärdet inte längre beaktas föreslås förmögenhetsgränsen sänkt till 50 000 kr.

I motion 2360 (m) yrkande 2 föreslås i första hand riksdagen uttala att skärpning på grund av förmögenhetsinnehav inte skall ske när bostadsbidraget beräknas. Skärpningen inträffar, enligt motionärerna, för dem som har underskott, t. ex. i ett fritidshus eller i ett egnahem, medan de som vid samma bruttoinkomst har en fastighet som är föga eller inte alls intecknad inte alls drabbas av någon skärpning.

Enligt utskottets uppfattning är det lämpligt att åtgärder vidtas för att neutralisera effekterna på bostadsbidragen av de höjda taxeringsvärdena som i allmänhet blivit följden av 1981 års allmänna fastighetstaxering. Därvid kan olika lösningar övervägas, lösningar som i det enskilda fallet ger olika utfall. Detta konstateras även i motion 2360 (m). Utskottet vill för sin del tillägga att om en förmögenhetsregel av samma utformning som f. n.

skall behållas även fr. o. m. år 1983 förmögenhetsgränsen torde få höjas inte oväsentligt. Utskottet är inte berett förorda att så sker. Vad i propositionen föreslagits och sedermera erfarits om förmögenhetsregeln finner sig utskottet kunna godta.

Det anförda innebär att utskottet inte heller kan ställa sig bakom andrahandsyrkandet i motion 2360 (m) yrkande 2 om att rörelseförmögenhet vid beräkning av bostadsbidrag skall värderas efter de regler som gäller vid förmögenhetstaxeringen för rörelseidkare som belånat sitt egna hem. De skulder som motionärerna nämner är i formell mening inte knutna till rörelsen utan till bostadsfastigheten. Motionärernas förslag torde vidare förutsätta helt andra och ökade insatser från de organ som har att handlägga ärenden om bostadsbidrag. Slutligen vill utskottet framhålla att vad i motion 2360 (m) yrkande 2 föreslagits om förmögenhetsregeln kommer att innebära stora kostnadsökningar för samhället. I motionen lämnas inga förslag på hur dessa kostnader skall täckas.

Hälften av ett hushålls samlade studiemedel räknas vid inkomstprövningen av 1982 års bostadsbidrag in i den bidragsgrundande inkomsten. Civilutskottet har tidigare uttalat (CU 1980/81: 29) att ställningstagande till hur studiemedel skall bedömas vid inkomstprövning av bostadsbidrag fr. o. m. år 1983 borde anstå till dess bostadsbidragskommitténs förslag förelåg. Som tidigare anförts (s. 13) har det inte varit möjligt att lägga bostadsbidragskommitténs förslag till grund för bidragsgivningens framtida utformning. I propositionen förordas därför att de nuvarande reglerna om hur studiemedel skall beaktas i bostadsbidragssammanhang t. v. behålls oförändrade.

Utskottet har ingen erinran mot detta förslag. Vad i motion 2367 (vpk) yrkande 3 a föreslagits om att studiemedel inte skall räknas in i den bidragsgrundande inkomsten avstyrks sålunda.

4.3.6 Övriga frågor

I fyra motioner tas upp frågor om utformningen av bidragsgivningen, vilka delvis berör bostadsbidragskommitténs arbete. Vissa av motionsyrkandena har tidigare behandlats av riksdagen och avslagits, bl. a. med den motiveringen att bostadsbidragskommitténs arbete bör avvaktas.

Detta gäller bl. a. det förslag som nu förs fram i motion 652 (s) om en översyn av reglerna för utbetalande av bostadsbidragen i avsikt att göra bidragen preliminära och förslaget i motion 653 (c) om ett utökat skattejämkningssystem i stället för nuvarande bostadsbidrag.

Vad i dessa motioner föreslagits bör inte föranleda någon riksdagens åtgärd. Bostadsbidragskommitténs betänkande bör avvaktas.

Inte heller vad i motion 2003 (m) förordats om översyn av utbetalningsrutinerna så att utbetalningen av bostadsbidrag, i vissa fall, skall kunna utbetalas direkt till hyresvärderna bör nu föranleda någon riksdagens åtgärd. Utskottet förutsätter att frågan ånyo kommer under riksdagens prövning när beredningen av bostadsbidragskommitténs förslag slutförts.

Utskottet anser det därför inte lämpligt att genom ett i motionen begärt tillkännagivande föreslå riksdagen att begära en översyn i frågan.

Även vad i motion 1548 (m) föreslagits om avveckling av bostadsbidrag till hushåll utan barn avstyrks med hänvisning till bostadsbidragskommitténs kommande betänkande.

4.4 Ändrade regler för belåning av egna hem m. m.

I propositionen föreslås att produktionskostnadsbelåning skall tillämpas för gruppbyggda småhus som upphandlats i konkurrens. Underlag för lån och räntebidrag blir – med vissa i propositionen närmare angivna undantag – i huvudsak de anbudsbaserade kostnaderna. Den nya ordningen föreslås, med vissa övergångsregler, träda i kraft vid halvårsskiftet 1982. För att få överensstämmelse med hyres- och bostadsrättshusen bör den nu förordade produktionskostnadsbelåningen göras temporär så att belåningsmetoden tillämpas i fråga om hus som fått preliminärt lånebeslut under tiden från dagen efter propositionens avlämnande t. o. m. den 30 juni 1983. Ytterligare förutsättningar gäller beträffande när ansökan skall ha inkommit till förmedlingsorganet och när byggnadsarbetena senast skall påbörjas.

Beträffande styckebyggda småhus föreslås i propositionen följande. En normaliserad produktionskostnadsvärdering bör ligga till grund för beräkning av lån och räntebidrag. Med hänsyn till behovet av ett ökat bostadsbyggande förordas i propositionen att länsbostadsnämnderna ges möjlighet att, om det genom anbudsbaserad upphandling av gruppbyggda småhus kan anses ha etablerats en produktionskostnadsnivå som är högre än den som kan godtas med tillämpning av den normaliserade metoden, göra en relativ anpassning av låneunderlag och pantvärde för styckebyggda småhus till den högre nivån. Den nu refererade ordningen föreslås gälla under samma tid som den temporära ordningen avseende produktionskostnadsbelåning för gruppbyggda småhus.

I motion 2067 (m) yrkande 3 föreslås att riksdagen beslutar att produktionskostnadsbelåning skall medges för småhus med äganderätt medan i motion 2316 (m) yrkande 3 föreslås att de nya reglerna permanentas. I motionerna 2364 (s) yrkande 7 a och 2367 (vpk) yrkande 1 b föreslås riksdagen avslå regeringens förslag om produktionskostnadsbelåning för småhus. Slutligen förs i motion 2364 (s) yrkande 7 b fram den uppfattningen att den garanterade räntan för styckebyggda småhus bör sänkas med 0,5 procentenheter till 5,0 % för ärenden som får lånebeslut under tiden från dagen efter motionens avlämnande och fram t. o. m. den 30 juni 1983.

Utskottet vill anföra följande. Som anförs i propositionen har genom produktionskostnadsbelåningen en befarad nedgång hejdats såvitt avser produktionen av hyres- och bostadsrättshus. Minskningen i nyproduktionen avser i huvudsak minskningen av produktionen av egna hem. Det är

därför enligt utskottets mening viktigt och nödvändigt att olika åtgärder vidtas för att hejda denna minskning. Utskottet har inte skäl att anta annat än att produktionskostnadsbelåning kommer att stimulera nyproduktionen avseende småhus. Utskottet har sålunda i huvudfrågan ingen annan uppfattning än den bostadsministern för fram; för gruppbyggda småhus bör den i propositionen föreslagna ordningen tillämpas under den tid som angivits i propositionen.

Vad i propositionen anförts om relativ anpassning av låneunderlag och pantvärde för styrelsebyggda småhus kan utskottet acceptera.

Vad utskottet anført innebär sålunda ett bifall i huvudfrågan om åtgärder för att genom bättre låneförutsättningar göra det möjligt att undvika en fortsatt nedgång i nyproduktionen av egnahem. Utskottet avstyrker sålunda bifall till motionerna 2364 (s) yrkande 7 och 2367 (vpk) yrkande 1 b om avslag på de nu behandlade propositionsförslagen.

Genom förslaget i propositionen har vad i motion 2067 (m) yrkade 3 föreslagits tillgodosetts i allt väsentligt. Förslaget i motion 2316 (m) yrkande 3 om att de i propositionen föreslagna reglerna skall permanentas avstyrks. De nu diskuterade förslagen har sådant samband med motsvarande regler för hyres- och bostadsrättshusen att de bör ges samma utsträckning i tiden.

Vad i propositionen föreslagits om utformning av metoden för den normaliserande produktionskostnadsvärderingen i fråga om småhus samt om ändrade lånevillkor för vissa paritets- och räntelån har inte givit utskottet anledning till erinran eller särskilt uttalande.

4.5 Ändrade regler för återbetalning av lån vid överlåtelse av småhus

I propositionen föreslås att en ordning införs som innebär att möjligheten för bl. a. en ny ägare av en statligt belånad egnahemsfastighet att få överta statslånet begränsas. Förslaget innebär sammanfattningsvis att återstående lånebelopp under 15 000 kr. återbetalas på en gång i samband med överlåtelsen. I övriga fall förordas att fyra femtedelar av utestående lånebelopp vid överlåtelsen dock högst 15 000 kr. skall återkrävas. Lån enligt bostadsfinansieringsförordningen och enligt 1967 års bostadslånekungörelse eller motsvarande äldre bestämmelser anges böra omfattas av förslaget. Vissa typer av lån föreslås dock undantas. Den nya ordningen föreslås träda i kraft den 1 juli 1983 och dessutom endast tillämpas i ärenden i vilka förvärvet av fastigheten m. m. skett efter denna tidpunkt.

I motion 2316 (m) yrkande 4 föreslås riksdagen avslå regeringens förslag om ändrade regler för återbetalning av lån vid överlåtelse av småhus medan i motion 2364 (s) yrkande 8 föreslås att förslaget i propositionen antas med den ändringen att det skall träda i kraft den 1 januari 1983.

Utskottet delar den i propositionen framförda uppfattningen att det från

allmänna bostadspolitiska synpunkter finns skäl att kräva en snabbare återbetalning av statslånet vid överlåtelse av småhus. Utskottet har heller ingen erinran mot den utformning av förslaget som detta fått i propositionen. Med det anförda avstyrker utskottet bifall till motion 2316 (m) yrkande 4.

Vad i motion 2364 (s) yrkande 8 föreslagits om ikraftträdande av förslaget kan utskottet acceptera. Enligt beräkningar som utförts inom bostadsdepartementet skulle till statsverket återföras ca 150 milj. kr. mera om de nya reglerna börjar gälla vid årsskiftet 1982-1983 än vid halvårsskiftet 1983. Enligt vad utskottet erfarit torde den administrativa hanteringen som de nya reglerna ger upphov till inte vara särskilt omfattande. Även om utskottet har förståelse för behovet av att i god tid informera allmänheten om de nu diskuterade förslagen finner utskottet inte detta motiv vara tillräckligt bärande vid en jämförande bedömning gentemot motivet att förstärka statskassan. Utskottet föreslår därför att riksdagen beträffande ikraftträdande av de nu behandlade förslagen som sin mening ger regeringen till känna att den nya ordningen skall träda i kraft den 1 januari 1983 med i övrigt oförändrade övergångsregler.

4.6 Övriga frågor

I några motioner tas upp frågor som inte direkt berör förslagen i propositionen.

Detta gäller förslaget i motion 2364 (s) yrkandena 9 a och 9 b om att regeringen under hösten 1982 skall presenteras förslag om hur problemen med de lediga lägenheterna skall angripas samt att 175 milj. kr. skall anslås på tilläggsbudget för nästa budgetår så att problemen kan lösas.

En utredning om problemen med de lediga lägenheterna pågår inom bostadsstyrelsen i samråd med vissa berörda kommuner.

Resultatet av utredningen bör avvaktas. Utskottet utgår från att regeringen om så visar sig lämpligt för riksdagen presenterar förslag till hur problemen bör lösas utan någon riksdagens uttryckliga begäran därom. I ett sådant sammanhang blir det naturligt att även behandla medelsfrågan. Motion 2364 (s) yrkande 9 avstyrks med hänvisning till det anförda.

I motion 1545 (m) föreslås riksdagen uttala att statliga bostadslån vid ny- och ombyggnad av flerbostadshus utformas så att lån beviljas motsvarande 95 % av låneunderlaget. I motion 659 (m) yrkande 1 begärs förslag som syftar till att skapa lika belåningsvillkor för enskild och allmän byggherre.

De båda motionsyrkandena avstyrks med hänvisning till tidigare ställningstaganden.

4.7 Anslag

4.7.1 Räntebidrag

I propositionen föreslås riksdagen till Räntebidrag m. m. anvisa ett förslagsanslag av 9000 milj. kr. för budgetåret 1982/83. Några nämnvärda effekter av förslagen i propositionen beräknas inte för nästa budgetår.

I motion 1549 (m) yrkande 2 föreslås ett anslag om 5950 milj. kr. till Räntebidrag m. m.

Förslaget utgår från ett i samma motion förordat räntebidragssystem. Detta system har avvisats av utskottet varför även motionsförslaget om anslagsberäkningen avstyrks. Förslaget i propositionen tillstyrks.

4.7.2 Bostadsbidrag

Vad i propositionen föreslagits om ändring beträffande fördelning av kostnadsansvaret mellan staten och kommunerna i fråga om SKBB tillstyrks av utskottet.

I propositionen föreslås riksdagen till Bostadsbidrag m. m. anvisa ett förslagsanslag av 1250 milj. kr. för budgetåret 1982/83.

I motionerna 1548 (m), 2360 (m) yrkande 3, 2364 (s) yrkande 6 och 2367 (vpk) yrkande 4 föreslås att från propositionen avvikande anslag beräknas. De nu aktuella motionsförslagen utgår från en i motionerna redovisad uppfattning om utformningen av bidragsgivningen för år 1983.

Utskottet har ingen erinran mot anslagsberäkningen i budgetpropositionen. De ytterligare medel som kan fordras för täckning av riksdagens kommande beslut om bostadsbidrag får anvisas på tilläggsbudget. Det finns därför inte anledning att nu tillstyrka motionerna.

Vad i övrigt i propositionen anförts om bostadsbidrag m. m. har inte givit utskottet anledning till erinran.

4.8 Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *förskjutning från generella mot behovsprövade subventioner* att riksdagen godkänner vad i regeringsprotokollet förordats,
2. beträffande *avskaffande av räntesubventioner* att riksdagen avslår motion 1981/82: 2067 yrkande 4,
3. beträffande *omfördelning av vissa boendekostnader* att riksdagen avslår motion 1981/82: 2364 yrkande 1,
4. beträffande *principerna för ett nytt räntebidragssystem* att riksdagen avslår motionerna 1981/82: 1549 yrkande 1 och 2316 yrkande 1, båda yrkandena i motsvarande delar,

5. beträffande *upptrappning av garanterade räntor* att riksdagen bifaller motion 1981/82: 2364 yrkandena 2 a och 3 samt avslår vad i regeringsprotokollet förordats och motionerna 1981/82: 1549 yrkande 1 och 2316 yrkande 1, de två sistnämnda yrkandena i motsvarande delar,
6. beträffande *upptrappning av garanterade räntor avseende allmännyttiga bostadsföretag m. m.* att riksdagen godkänner vad i regeringsprotokollet förordats och avslår motionerna 1981/82: 1625 yrkande 7 och 2367 yrkande 1 a,
7. beträffande *ökade räntebidrag för vissa flerbostadshus* att riksdagen godkänner vad i regeringsprotokollet förordats och avslår motionerna 1981/82: 2364 yrkande 2 b och 2367 yrkande 1 c,
8. beträffande *räntebidrag för vissa projekteringskostnader* att riksdagen avslår motion 1981/82: 249,
9. beträffande *höjningen av det statliga bostadsbidraget* att riksdagen godkänner vad i regeringsprotokollet förordats och avslår motion 1981/82: 2360 yrkande 1,
10. beträffande *den nedre hyresgränsen för bostadsbidrag* att riksdagen godkänner vad i regeringsprotokollet förordats och avslår motionerna 1981/82: 2364 yrkande 4 och 2367 yrkande 3 b,
11. beträffande *de övre hyresgränserna för vissa bostadsbidrag* att riksdagen godkänner vad i regeringsprotokollet förordats,
12. beträffande *nedre inkomstgränsen för bostadsbidrag* att riksdagen avslår motionerna 1981/82: 2364 yrkande 5 och 2367 yrkande 3 c,
13. beträffande *reduktionsfaktorn för vissa bostadsbidrag* att riksdagen godkänner vad i regeringsprotokollet förordats,
14. beträffande *beräkning av förmögenhet vid fastställande av bostadsbidrag* att riksdagen godkänner vad i regeringsprotokollet och av utskottet förordats såvitt nu är i fråga och avslår motion 1981/82: 2360 yrkande 2,
15. beträffande *studiemedel vid inkomstprövning av bostadsbidrag* att riksdagen godkänner vad i regeringsprotokollet förordats och avslår motion 1981/82: 2367 yrkande 3 a,
16. beträffande *preliminära bostadsbidrag* att riksdagen avslår motion 1981/82: 652,
17. beträffande *utökat skattejämkningssystem i stället för bostadsbidrag* att riksdagen avslår motion 1981/82: 653,
18. beträffande *utbetalande av bostadsbidragen till hyresvärden* att riksdagen avslår motion 1981/82: 2003,
19. beträffande *avveckling av bostadsbidrag till hushåll utan barn* att riksdagen avslår motion 1981/82: 1548 i motsvarande del,
20. beträffande *grunder för beräkning av låneunderlag och pantvärde för vissa småhus* att riksdagen godkänner vad i regerings-

protokollet förordats och avslår motionerna 1981/82: 2067 yrkande 3, 2316 yrkande 3, 2364 yrkandena 7 a och 7 b samt 2367 yrkande 1 b,

21. *beträffande riktlinjer för utformningen av viss beräkningsmetod* att riksdagen godkänner vad i regeringsprotokollet förordats,
22. *beträffande ändrade regler för räntebetalning och amortering av paritets- och räntelån* att riksdagen godkänner vad i regeringsprotokollet förordats,
23. *beträffande ändrade regler för återbetalning av vissa lån såvitt inte avser ikraftträdandet* att riksdagen godkänner vad i regeringsprotokollet förordats och avslår motion 1981/82: 2316 yrkande 4,
24. *beträffande ikraftträdandet avseende ändrade regler för återbetalning av vissa lån* att riksdagen med anledning av vad i regeringsprotokollet förordats och med bifall till motion 1981/82: 2364 yrkande 8, som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,
25. *beträffande förslag om lediga lägenheter* att riksdagen avslår motion 1981/82: 2364 yrkandena 9 a och 9 b,
26. *beträffande viss utformning av lånevillkoren* att riksdagen avslår motionerna 1981/82: 659 yrkande 1 och 1545,
27. *beträffande anslag till räntebidrag m.m.* att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motion 1981/82: 1549 yrkande 2 under trettonde huvudtiteln för budgetåret 1982/83 till *Räntebidrag m.m.* anvisar ett förslagsanslag av 9 000 000 000 kr.,
28. *beträffande ändring avseende fördelning av kostnadsansvaret mellan staten och kommunerna för vissa bostadsbidrag* att riksdagen godkänner vad i regeringsprotokollet förordats,
29. *beträffande anslag till bostadsbidrag m.m.* att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motionerna 1981/82: 1548 i motsvarande del, 2360 yrkande 3, 2364 yrkande 6 och 2367 yrkande 4 under trettonde huvudtiteln för budgetåret 1982/83 till *Bostadsbidrag m.m.* anvisar ett förslagsanslag av 1 250 000 000 kr.

Stockholm den 22 april 1982

På civilutskottets vägnar
KJELL A. MATTSSON

Närvarande: Kjell A. Mattsson (c), Per Bergman (s), Rolf Dahlberg (m), Oskar Lindkvist (s), Kerstin Ekman (fp), Lars Henrikson (s), Knut Billing (m), Thure Jadestig (s), Sven Eric Åkerfeldt (c), Maj-Lis Landberg (s), Bertil Danielsson (m), Birgitta Dahl (s), Kerstin Andersson i Hjärtum (c) och Bertil Dahln (fp).

Reservationer

1 Förskjutning från generella mot behovsprövade subventioner

Per Bergman, Oskar Lindkvist, Lars Henrikson, Thure Jadestig, Maj-Lis Landberg och Birgitta Dahl (alla s) anser att

dels det avsnitt i utskottets betänkande som på s. 8 börjar "Vad i" och slutar "av räntesubventioneringen" bort lyda:

Förändringarna inom bostadsfinansieringssystemet måste utgå från helt andra värderingar än de som väglett förslaget i propositionen. Med utgångspunkt från 1974 års bostadspolitiska beslut måste en eventuell omfördelning ske inom ramen för en fördelningspolitik som utgår från rättvisa och solidaritet mellan alla boende. De resurser som frigörs genom en omfördelning måste användas för att bl. a. slå vakt om och utveckla den sociala bostadspolitiken, trygga en socialt nödvändig nyproduktion, möjliggöra satsningar på underhåll och reparationer, förbättra befintliga boendemiljöer samt förhindra den av de borgerliga regeringarna inledda och genomförda nedrustningen av bostadsbidragen. I motioner (s) till riksdagen har tidigare föreslagits överläggningar mellan företrädare för samtliga riksdagspartier i syfte att lägga fast riktlinjerna för en omprövning av bostadspolitiken i huvudsak i enlighet med vad som nu förordas i motion 2364 (s). Dessa tidigare förslag har emellertid avvisats av riksdagen. Utskottet anser emellertid att vad i motioner (s) förordats alltjämt bör vara utgångspunkten för en omprövning av bostadspolitiken.

Vad i propositionen anförts och hemställts om förskjutningen av bostadssubventionerna medför enligt utskottets uppfattning så stora förändringar och är av så allmän karaktär att förslagen inte kan läggas till grund för ett riksdagens godkännande.

Med det anförda föreslår utskottet att riksdagen med godkännande av vad utskottet nu anført inte godkänner vad bostadsministern i regeringsprotokollet förordat om inriktningen av bostadssubventionerna. Detta bör ges regeringen till känna.

dels utskottet under 1 bort hemställa:

1. *beträffande förskjutning från generella mot behovsprövade subventioner* att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anført och att riksdagen inte godkänner vad i regeringsprotokollet förordats,

2 Avskaffande av räntesubventioner, såvitt avser hemställan

Rolf Dahlberg, Knut Billing och Bertil Danielsson (alla m) anser att utskottet under 2 bort hemställa:

2. *beträffande avskaffande av räntesubventioner* att riksdagen med bifall till motion 1981/82:2067 yrkande 4 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anført,

3 Avskaffande av räntesubventioner, såvitt avser motiveringen

a. Kjell A. Mattsson (c), Kerstin Ekman (fp), Sven Eric Åkerfeldt (c), Kerstin Andersson i Hjärtum (c) och Bertil Dahlén (fp) anser att

det stycke i utskottets betänkande som på s. 8 börjar "Ett uttryck" och slutar "av bostadspolitiken" bort lyda:

Utskottet har med det ovan anförda inte tagit ställning till omfattningen av förskjutningen av subventionerna. Utskottet kan inte ställa sig bakom motion 2067 (m) yrkande 4 vari hemställs att riksdagen uttalar att räntesubventionerna på sikt skall avskaffas till den del de inte är motiverade av skilda skatteregler för olika upplåtelseformer. Ett så allmänt hållet förslag bör inte binda statsmakernas framtida handlande avseende inriktningen av det bostadspolitiska stödet. Hur ett subventionssystem skall utformas torde få beslutas i anslutning till framförda konkreta förslag varvid hänsyn får tas bl. a. till utvecklingen såväl inom bostadsfinansieringssystemet som inom skattesystemet,

b. Rolf Dahlberg, Knut Billing och Bertil Danielsson (alla m) anser – under förutsättning av bifall till reservation 2 – att

det stycke i utskottets betänkande som på s. 8 börjar "Ett uttryck" och slutar "av bostadspolitiken" bort lyda:

Bostadsministerns ovan refererade uppfattning om subventionernas inriktning utgår bl.a. från det faktum att vissa av de utgångspunkter som låg till grund för riksdagens bostadspolitiska beslut år 1974 delvis har måst överges. Bl. a. har den snabba pris- och ränteutvecklingen medfört modifieringar av bostadsfinansieringssystemet. Det har även varit nödvändigt att genom kompletterande åtgärder inom skattesystemet hävda de krav som låg till grund för 1974 års beslut.

Förutom de beslut om förändringar i bostadsfinansieringssystemet och skattesystemet som tidigare fattats av riksdagen vill utskottet erinra om att realbeskattningsutredningen har i uppdrag att belysa konsekvenserna av real beskattning av räntor och kapitalvinster, m. m. I utredningens direktiv anføres bl.a. att det bör prövas om en real beskattning av lån kan göra det lättare att finna tillfredsställande lösningar på bl. a. frågan om fördelning över tiden av de reala kapitalkostnaderna. Enligt vad utskottet erfarit kommer utredningen att avge sitt slutbetänkande senare under våren.

Frågan om finansiering av bostadsbyggandet behandlas även av stadsförnyelsekommittén, underhållsfondsutredningen och byggprisutredningen. I den senare utredningen behandlas bl. a. frågan om räntebidragens faktiska utfall i löpande och fasta priser.

I den under allmänna motionstiden väckta motionen 2067 (m) yrkande 4 föreslås riksdagen uttala att räntesubventionerna på sikt skall avskaffas till den del de inte är motiverade av skilda skatteregler för olika upplåtelseformer.

Den oro för ökningen av bostadssubventionerna som bostadsministern ger uttryck för i propositionen åtföljs tyvärr inte av förslag till hur ett subventionssystem på längre sikt borde vara utformat. I propositionen föreslås ytterligare extra upptrappningar av de garanterade räntorna. Bostadsministern tycks inte ha någon uppfattning om inriktningen av statens finansiella åtaganden på bostadsbyggnadsområdet.

Utskottet delar den uppfattning som förs fram i motion 2067 (m) yrkande 4 om räntesubventionernas roll i ett framtida bostadsfinansieringssystem. När bl.a. övervägandena av de ovan nämnda utredningarna färdigställts i regeringens kansli finns underlag för att bedöma hur ett finansieringssystem enligt motionsförslaget närmare skall utformas. I avvaktan på kommande överväganden anser utskottet att riksdagen genom ett tillkännagivande bör uttala vad i motionen föreslagits om räntesubventionernas roll på sikt.

I avvaktan härpå bör ett bostadsfinansieringssystem utformas enligt förslaget i motion 1549 (m). Denna motion behandlar utskottet nedan.

4 Omfördelning av vissa boendekostnader

Per Bergman, Oskar Lindkvist, Lars Henrikson, Thure Jadestig, Maj-Lis Landberg och Birgitta Dahl (alla s) anser att

dels det stycke i utskottets betänkande som på s. 9 börjar "Motionärernas kritik" och slutar "av boendekostnaderna" bort lyda:

De i propositionen nu framförda omfördelningsförslagen är en direkt fortsättning på den borgerliga fördelningspolitik som regeringen slog in på i samband med den första s. k. besparingspropositionen. Även regeringens nu presenterade förslag saknar i stort sett överväganden om effekterna av den förordade omfördelningen. I stället för att låta en bostadspolitisk helhetssyn vara utgångspunkten för de i propositionen förordade förändringarna har förslagen utformats utifrån besparingspolitiska motiv något som ytterligare bidrar till ett bostadspolitiskt lappverk där effekten av åtgärderna för de boende blir högst olika bl. a. beroende på om man bor med hyresrätt, bostadsrätt eller äganderätt. Dessutom blir effekten av omfördelningsåtgärderna olika beroende på när huset färdigställts. Vissa åtgångar av fastigheter kommer inte alls att beröras av förslagen i propositionen.

Utskottets nu framförda kritik av propositionen avseende grunderna för omfördelningen innebär en anslutning till vad i motion 2364 (s) yrkande 1 förordats om inriktningen av fördelningsinsatserna. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels utskottet under 3 bort hemställa:

3. beträffande *omfördelning av vissa boendekostnader* att riksdagen med bifall till motion 1981/82: 2364 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

5 Principerna för ett nytt räntebidragssystem

Rolf Dahlberg, Knut Billing och Bertil Danielsson (alla m) anser att

dels det stycke i utskottets betänkande som på s. 10 börjar "Det i" och slutar "fr. o. m. 1983" bort lyda:

Ovan har förslaget i motion 1549 (m) om ändring av principerna för beräkning av räntebidrag redovisats. Förutom vad där anförts bör erinras om att det nu tillämpade systemet med lika stora årliga höjningar utformades med hänsyn till betydligt lägre inflationstakt än den nu rådande. Subventionssystemet har lett till att kostnadsskillnaderna mellan olika årgångar av hus snarare accentueras än utjämnas. För att motverka dessa effekter har extra uppräknings beslutats för äldre hus.

Det i motionen förordade systemet har utformats så att en bättre anpassning till rådande inflationstakt gjorts. Genom en relativt lika stor årlig uppräkning av den garanterade räntan blir systemet lättöverskådligt. Dessutom minskar behovet av extra upptrappningar. Detta gör att de boende avsevärt bättre än f. n. kan förutse utvecklingen av kapitalkostnaderna.

Utskottet har ovan, med bifall till förslaget i motion 2067 (m), uttalat sig för ett på sikt subventionsfritt bostadsfinansieringssystem om subventionerna inte är motiverade av skilda skatteregler för olika upplåtelseformer. I avvaktan på att ett sådant system införs bör det nuvarande finansieringssystemet modifieras så som föreslagits i motionerna 1549 (m) och 2316 (m). Riksdagen bör sålunda bifalla vad i dessa motioner föreslagits.

dels utskottet under 4 bort hemställa:

4. beträffande *principerna för ett nytt räntebidragssystem* att riksdagen bifaller motionerna 1981/82: 1549 yrkande 1 och 2316 yrkande 1, båda yrkandena i motsvarande delar,

6 Upptrappning av garanterade räntor

a. Kjell A. Mattsson (c), Kerstin Ekman (fp), Sven Eric Åkerfeldt (c), Kerstin Andersson i Hjärtum (c) och Bertil Dahlén (fp) anser att

dels det stycke i utskottets betänkande som på s. 11 börjar "Utskottet, som" och slutar "motsvarande del" bort lyda:

Utskottet kan inte ställa sig bakom förslaget i motionen – ett förslag som innebär starkt ökade kostnader för staten och som betyder att den ovan angivna budgetförstärkningen inte kan nås om inte andra i propositionen framförda förslag avstås. Vad i propositionen föreslagits om extra upptrappning av de garanterade räntorna för hyreshus för år 1983 tillstyrks av utskottet. Motion 2364 (s) yrkande 3 avstyrks i motsvarande del.

Inte heller kan utskottet tillstyrka vad i motion 2364 (s) yrkande 2 a föreslagits om att ställning inte nu skall tas till den extra höjningen av den garanterade räntan för hyreshus för åren 1984 och 1985. Förslaget i propo-

sitionen tillstyrks. Motionärernas förslag röjer enligt utskottets uppfattning en brist på vilja att ta ansvar för de beslut som måste genomföras och om vilka bör lämnas besked i sådan tid att bl.a. boende och bostadsföretag kan anpassa sin ekonomi till de ändrade förutsättningarna.

dels det stycke i utskottets betänkande som på s. 11 börjar "Förslag beträffande" och slutar "yrkande 2 a" bort lyda:

Förslaget i motion 2364 (s) yrkande 2 a om att beslut avseende räntebidragen för år 1984 och 1985 bör anstå avstyrks såvitt avser bostadsrättshusen med hänvisning till vad ovan anförs i motsvarande fråga beträffande hyreshusen.

dels det stycke i utskottets betänkande som på s. 12 börjar "Förslaget i" och slutar "1983 års budgetproposition" bort lyda:

Förslaget i motion 2364 (s) yrkande 2 a om att beslut om upptrappningar för åren 1984 och 1985 inte nu skulle fattas avstyrks med hänvisning till det ovan anförda.

dels utskottet under 5 bort hemställa:

5. beträffande *upptrappning av garanterade räntor* att riksdagen godkänner vad i regeringsprotokollet förordats och avslår motionerna 1981/82: 1549 yrkande 1, 2316 yrkande 1 båda yrkandena i motsvarande delar och 2364 yrkandena 2 a och 3,

b. Rolf Dahlberg, Knut Billing och Bertil Danielsson (alla m) anser att

dels det stycke i utskottets betänkande som på s. 11 börjar "Utskottet som" och slutar "motsvarande del" bort lyda:

Utskottet har ovan tillstyrkt förslagen i motionerna 1549 (m) och 2316 (m) om utformningen av subventionssystemet i avvaktan på övergång till ett i princip subventionsfritt bostadsfinansieringssystem. Vad i propositionen och i motion 2364 (s) yrkandena 2 a och 3 avstyrks med hänvisning till det anförda.

dels det avsnitt i utskottets betänkande på s. 11 som börjar "Den uppfattning" och slutar "yrkande 2 a" bort lyda:

Även beträffande bostadsrättshusen bör räntebidragen utformas enligt förslaget i motionerna 1549 (m) och 2316 (m). Däremot ställda förslag i propositionen och i motionerna avstyrks med hänvisning härtill.

dels det avsnitt i utskottets betänkande som på s. 12 börjar "Utskottet tillstyrker" och slutar "ovan anförts" bort lyda:

Som anförts i motion 2316 (m) skapas kostnadsneutralitet mellan olika upplåtelseformer genom den av riksdagen beslutade ökade uppräknings-takten för småhusen och vid ett bifall till förslaget i motion 1549 (m) avseende räntebidrag för flerbostadshus. Utskottet har ovan ställt sig bakom sistnämnda förslag varav följer att utskottet inte kan acceptera vad i propositionen förordats om extra upptrappning avseende egnahem.

dels utskottet under 5 bort hemställa:

5. beträffande *upptrappning av garanterade räntor* att riksdagen bifaller motionerna 1981/82: 1549 yrkande 1 och 2316 yrkande 1 båda yrkandena i motsvarande delar samt avslår vad i regeringsprotokollet förordats och motion 2364 yrkandena 2 a och 3.

7 Ökade räntebidrag för vissa flerbostadshus

Per Bergman, Oskar Lindkvist, Lars Henrikson, Thure Jadestig, Maj-Lis Landberg och Birgitta Dahl (alla s) anser att

dels det stycke i utskottets betänkande som på s. 12 börjar "Som framgår" och slutar "ställda motionsyrkandena" bort lyda:

I motion 2364 (s) hävdas i motsats till vad bostadsministern gör gällande, att kostnadspariteten på grund av fastighetsbeskattningen genom förslaget i propositionen kommer att försämrats i stället för att förbättras mellan privata och övriga byggherrar till flerbostadshus. Regeringens förslag kan därför inte tolkas annat än som ytterligare ett steg på vägen bort från en social bostadspolitik. Motionerna 2364 (s) yrkande 2 b och 2367 (vpk) yrkande 1 c tillstyrks av utskottet. Förslaget i propositionen avstyrks.

dels utskottet under 7 bort hemställa:

7. beträffande *ökade räntebidrag för vissa flerbostadshus* att riksdagen bifaller motionerna 1981/82: 2364 yrkande 2 b och 2367 yrkande 1 c och inte godkänner vad i regeringsprotokollet förordats,

8 Räntebidrag för vissa projekteringskostnader

Per Bergman, Oskar Lindkvist, Lars Henrikson, Thure Jadestig, Maj-Lis Landberg och Birgitta Dahl (alla s) anser att

dels det stycke i utskottets betänkande som på s. 12 börjar "Utskottet behandlade" och slutar "tidigare ställningstagande" bort lyda:

Olika åtgärder måste tas till vara som gör det möjligt att öka omfattningen av ny- och ombyggnaden av flerbostadshus. En sådan åtgärd är att aktivt stödja och främja planering och projektering så att det finns en reserv av projekt som kan förverkligas när så anses lämpligt. Det i motion 249 (s) föreslagna projekteringsstödet är ett verksamt bidrag till detta. Utskottet anser att riksdagen bör tillstyrka motionen och begära preciserade överväganden och förslag i ämnet från regeringen.

dels utskottet under 8 bort hemställa:

8. beträffande *räntebidrag för vissa projekteringskostnader* att riksdagen med bifall till motion 1981/82: 249 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

9 Højningen av det statliga bostadsbidraget

Rolf Dahlberg, Knut Billing och Bertil Danielsson (alla m) anser att

dels det stycke i utskottets betänkande som på s. 13 börjar "I sak" och på s. 14 slutar "år 1983" bort lyda:

Förslaget i motion 2360 om höjda SBB kombineras med ett förslag i samma motion om höjda flerbarnstillägg. Sistnämnda förslag har hänvisats till socialutskottet. De två motionsförslagen innebär att en större del av det ekonomiska stöd, som i nuvarande statsfinansiella läge kan ställas till barnfamiljernas förfogande, kommer familjer med tre barn eller flera till godo än om endast en höjning av SBB görs. Utskottet anser den höjning av SBB som förordas i motionen väl avvägd med hänsyn härtill.

dels utskottet under 9 bort hemställa:

9. beträffande *højningen av det statliga bostadsbidraget* att riksdagen med anledning av vad i regeringsprotokollet förordats och med bifall till motion 1981/82: 2360 yrkande 1 godkänner vad i motionen förordats,

10 Den nedre hyresgränsen för bostadsbidrag

Per Bergman, Oskar Lindkvist, Lars Henrikson, Thure Jadestig, Maj-Lis Landberg och Birgitta Dahl (alla s) anser att

dels det stycke i utskottets betänkande som på s. 14 börjar "Som framgått" och slutar "yrkande 3 b" bort lyda:

Förslaget i propositionen om höjd nedre hyresgräns innebär stora försämringar för alla hushåll utan barn som i dag har bostadsbidrag eftersom någon höjning av de övre hyresgränserna för dessa hushåll inte förordas i propositionen.

Även för vissa hushåll med barn kommer försämrade bostadsbidrag att bli följden om förslaget i propositionen accepteras; detta inträffar även vid den höjning av SBB som föreslagits i propositionen och vilken utskottet accepterat. Om förslaget i motion 2364 (s) om en höjning av den nedre hyresgränsen, däremot genomförs kommer flera hushåll med barn att få högre bostadsbidrag än enligt förslaget i propositionen. Dessutom finns, vid ett bifall till motionsförslaget större möjligheter, än om förslaget i propositionen accepteras, att hushåll med barn som inte kan tillgodogöra sig höjningarna av de övre hyresgränserna kan behålla sina bostadsbidrag vid nuvarande nivå. Förslaget i motionen ger ett konkret uttryck för den vilja som utskottet tidigare ställt sig bakom och som bl. a. innebär att reformerna inom bidragssystemet skall inriktas mot att stödja hushåll med stor försörjningsbörda. Bostadsministern som i ord synes dela denna uppfattning förmår inte genom förslag till riksdagen utforma ett bidragssystem som gör det praktiskt möjligt att förverkliga den eftersträlvade målsättning-

en. Förslaget i motionen 2364 (s) om nivån på den nedre hyresgränsen ger däremot en bättre möjlighet till detta. Tillsammans med de övriga förslag om bättre bostadsbidrag som förs fram i samma motion ges en annorlunda utformning av bostadsbidragsgivningen.

Utskottet finner det lämpligt att den nedre hyresgränsen ändras såsom föreslagits i motionen 2364 (s) yrkande 4. Enbart detta motionsförslag innebär att de maximalt utgående bostadsbidragen förbättras med 480 kr. under år 1983 i förhållande till regeringens förslag. Genom vad utskottet förordat har vad i motion 2367 (vpk) yrkande 3 b föreslagits tillgodosett i inte ringa grad. Förslaget i propositionen avstyrks.

dels utskottet under 10 bort hemställa:

10. beträffande *den nedre hyresgränsen för bostadsbidrag* att riksdagen med bifall till motionerna 1981/82: 2364 yrkande 4 och med anledning av motion 1981/82: 2367 yrkande 3 b inte godkänner vad i regeringsprotokollet förordats.

11 Inkomstgränser för bostadsbidrag

Per Bergman, Oskar Lindkvist, Lars Henrikson, Thure Jadestig, Maj-Lis Landberg och Birgitta Dahl (alla s) anser att

dels det stycke i utskottets betänkande som på s. 15 börjar "Förslaget i" och slutar "nedre inkomstgränser" bort lyda:

Utskottet kan inte acceptera bostadsministerns förslag om oförändrade inkomstgränser för hushåll som består av en vuxen. Bostadsministerns ovilja att föreslå höjda nedre inkomstgränser utgår från det faktum att en höjning av gränserna innebär att alla hushåll som har inkomster över inkomstgränserna ges ett ökat stöd oberoende av försörjningsbördan. Som anförs i motion 2364 (s) innebär bostadsministerns passiva inställning att hon accepterar att inflationen tillåts urholka bidragens värde. Dessutom är inkomstgränserna för vissa grupper redan i dag så låga och avgången ur systemet så stor att justeringar måste göras.

Det är enligt utskottets uppfattning därför rimligt och från såväl fördelningspolitiska som bostadspolitiska utgångspunkter försvarbart att inkomstgränserna höjs för hushåll som består av ensamstående med barn och ensamstående utan barn.

Genom att ställa sig bakom förslaget i motionen har utskottet även accepterat motionärernas principiella inställning om att ensamstående bör ha samma utrymmesstandard som makar m. fl. Förslaget i motionen ger även bättre möjligheter än propositionsförslaget till ökade bostadsbidrag inte minst för ungdomar. Denna grupp har kanske hårdast av alla drabbats av den förda regeringspolitiken. Genom de olika förslagen om förbättrade bostadsbidrag som förts fram i motionen om höjda nedre inkomstgränser ökar bostadsbidragen maximalt med 450 kr./år i förhållande till förslaget i

propositionen. Ett bifall till motion 2364 (s) innebär – tillsammans med övriga i motionen föreslagna förbättringar – att bostadsbidraget för år 1983 kan bli 930 kr. högre än vad som skulle bli fallet om förslaget i propositionen genomförs.

Utskottet tillstyrker med det anförda vad i motion 2364 (s) anförts om höjda nedre inkomstgränser. Vad i motion 2367 (vpk) yrkande 3 c föreslagits är därigenom i väsentlig grad tillgodosett.

dels utskottet under 12 bort hemställa:

12. beträffande *nedre inkomstgränsen för bostadsbidrag* att riksdagen med bifall till motion 1981/82: 2364 yrkande 5 och med anledning av motion 1981/82: 2367 yrkande 3 c godkänner vad utskottet förordat.

12 Beräkning av förmögenhet vid fastställande av bostadsbidrag

Rolf Dahlberg, Knut Billing och Bertil Danielsson (alla m) anser att

dels det avsnitt i utskottets betänkande som på s. 15 börjar "Enligt utskottets" och på s. 16 slutar "skall täckas" bort lyda:

Bostadsministern anför att hon i avvaktan på bostadsbidragskommitténs förslag anser att ändringarna inom systemet bör göras inom ramen för bidragens nuvarande principiella utformning. Därefter föreslår hon en ny princip för beräkning av förmögenhet och påstår dessutom att förslaget ligger väl i linje med de överväganden som har gjorts inom bostadsbidragskommittén, men vars förslag bostadsministern alltså avvaktar.

Förutom att bostadsministern inte avvaktar bostadsbidragskommitténs kommande betänkande förefaller förslaget i propositionen utskottet föga genomtänkt. Så t. ex. kommer den som har ett underskott i sitt fritidshus inte att få beakta ränteutgifterna när bostadsbidraget skall bestämmas, medan däremot den som har ett föga intecknat egnahem inte skulle drabbas av någon skärpning.

Bostadsbidragskommittén kommer att avlämna sitt betänkande inom en snar framtid. Enligt utskottets uppfattning är det lämpligt att kommitténs förslag avseende bedömning av förmögenhet när bostadsbidrag skall bestämmas behandlas med förtur så att riksdagen under hösten 1982 kan underställas förslag i frågan. Ett eventuellt ökat anslagsbehov med anledning av det här förordade förslaget bör tas upp på tilläggsbudget.

Med det anförda får syftet med motion 2360 (m) yrkande 2 anses tillgodosett. Vad utskottet anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels utskottet under 14 bort hemställa:

14. beträffande *beräkning av förmögenhet vid fastställande av bostadsbidrag* att riksdagen med anledning av motion 1981/82: 2360 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

13 Avveckling av bostadsbidragen till hushåll utan barn

Rolf Dahlberg, Knut Billing och Bertil Danielsson (alla m) anser att

dels det stycke i utskottets betänkande som på s. 17 börjar "Även vad" och slutar "kommande betänkande" bort lyda:

Förslaget i motionen 1548 (m) om avveckling av bostadsbidraget för hushåll utan barn ligger väl i linje med de fördelnings- och bostadspolitiska principer som utskottet enhälligt ovan (s. 13) anslutit sig till. Bidraget för denna grupp har under årens lopp alltmer förlorat i reell betydelse. Genom den höjning av den nedre hyresgränsen som utskottet förordat kommer värdet av bidraget att urholkas ännu mera. Det finns inga bärande motiv för att behålla denna stödform. Som utskottet tidigare uttalat sig för bör de bostadspolitiska satsningarna i form av bostadsbidrag främst inriktas mot barnfamiljer.

Utskottet tillstyrker förslaget i motionen om att bostadsbidragsgivningen för hushåll utan barn bör avvecklas i och med utgången av år 1982.

dels utskottet under 19 bort hemställa:

19. beträffande *avveckling av bostadsbidrag till hushåll utan barn* att riksdagen med bifall till motion 1981/82: 1548 i motsvarande del beslutar att bidragsgivningen skall upphöra i och med utgången av år 1982,

14 Grunder för beräkning av låneunderlag och pantvärde för vissa småhus

Per Bergman, Oskar Lindkvist, Lars Henrikson, Thure Jadestig, Maj-Lis Landberg och Birgitta Dahl (alla s) anser att

dels det avsnitt i utskottets betänkande som på s. 17 börjar "Utskottet vill" och på s. 18 slutar "i tiden" bort lyda:

Som anförts i motion 2364 (s) har under den senaste tiden kunnat konstateras en viss dämpning av kostnadsutvecklingen inom bostadsbyggandet. Liksom motionärerna finner utskottet det olämpligt att den i propositionen föreslagna utvidgningen av den produktionskostnadsanpassade belåningen genomförs till att omfatta även småhus som upplåts med äganderätt. Förslaget i propositionen innebär att inflationen inom bostadssektorn kommer att öka. Utskottet kan därför inte ställa sig bakom förslaget i propositionen eftersom detta innebär att ytterligare ett prishämmande inslag i finansieringssystemet avstås. I skilda sammanhang har tidigare krävts en skärpt kostnadskontroll bl.a. avseende entreprenadpriserna inom bostadssektorn. I sammanhanget bör erinras om att byggprisutvecklingen inom kort kommer att avge sitt betänkande. I detta behandlas bl. a. frågan om belåningsmetodens inverkan på prisutvecklingen inom bostadsbyggandet. Det finns sålunda starka skäl att inte nu besluta om produktionskostnadsbelåning för småhus avsedda att upplåtas med äganderätt.

Utskottet delar emellertid motionärernas uppfattning att det finns anledning att dämpa nedgången i småhusproduktionen. Detta bör ske genom att den garanterade räntan sänks med 0,5 procentenheter till 5% för styckebyggda småhus med äganderätt för vilken beslut om lån fattas under perioden den 26 mars 1982—den 30 juni 1983. Den av utskottet nu förordade förändringen bör förenas med en skärpt kostnadskontroll.

Utskottet har med det anförda accepterat vad i motion 2364 (s) yrkande 7 föreslagits om belåning av småhus. Förslaget i motion 2367 (vpk) yrkande 1 b är delvis tillgodosett. Förslaget i propositionen samt i motionerna 2067 (m) yrkande 3, 2316 (m) yrkande 3 avstyrks med hänvisning till det anförda.

dels utskottet under 20 bort hemställa:

20. *beträffande grunder för beräkning av låneunderlag och pantvärde för vissa småhus* att riksdagen med bifall till motion 1981/82: 2364 yrkandena 7 a och 7 b och med anledning av motion 1981/82: 2367 yrkande 1 b inte godkänner vad i regeringsprotokollet förordats samt avslår motionerna 1981/82: 2067 yrkande 3 och 2316 yrkande 3,

15 Förslag om lediga lägenheter

Per Bergman, Oskar Lindkvist, Lars Henrikson, Thure Jadestig, Maj-Lis Landberg och Birgitta Dahl (alla s) anser att

dels det avsnitt i utskottets betänkande på s. 19 som börjar "En utredning" och slutar "det anförda" bort lyda:

Ett stort antal orter och regioner i landet har drabbats av ett vikande näringsliv. Detta har bl. a. fått till följd att antalet lediga lägenheter åter har börjat öka. Den sjunkande betalningsförmågan genom sänkt reallön och ökad arbetslöshet i kombination med stigande boendekostnader förstärker ytterligare denna utveckling. Kommunernas möjligheter att genom egna initiativ påtagligt påverka utvecklingen, så att efterfrågan på lägenheter ökar, är begränsad.

Resultaten av den senaste mätningen av lediga lägenheter från den 1 mars visar att antalet i det allmännyttiga bostadsbeståndet på ett år har ökat med drygt 40% till totalt ca 21 000 lägenheter. Det är i samma storleksordning som under de värsta krisåren under början av 1970-talet. Skillnaden är dock den att vi då fortfarande hade ett mycket högt färdigställande samtidigt som landets ekonomi fortfarande präglades av expansion.

Enligt vad utskottet erfarit har bostadsstyrelsen tillsammans med bl. a. berörda kommuner påbörjat en översyn om hur problemen med de lediga lägenheterna skall kunna bemästras. Målsättningen är att en kartläggning av problemen skall presenteras i anslutning till styrelsens anslagsframställning.

Med hänsyn till den allt mer allvarliga situationen för de boende och bostadsföretagen vad beträffar de lediga lägenheterna samt mot bakgrund av det utredningsarbete som för närvarande redan pågår i bostadsstyrelsen anser utskottet, i likhet med vad i motion 2364 (s) anförts, att regeringen under hösten till riksdagen bör presentera ett konkret förslag i syfte att angripa problemen med de lediga lägenheterna. Utskottet ansluter sig även till motionsförslaget om att 175 milj. kr. skall anslås på tilläggsbudget för nästa budgetår så att problemen kan i möjligaste mån lösas.

Vad utskottet ovan anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels utskottet under 25 bort hemställa:

25. *beträffande förslag om lediga lägenheter* att riksdagen med bifall till motion 1981/82: 2364 yrkandena 9 a och b som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

16 Viss utformning av lånevillkoren

Rolf Dahlberg, Knut Billing och Bertil Danielsson (alla m) anser att

dels det stycke i utskottets betänkande som på s. 19 börjar "De båda" och slutar "tidigare ställningstaganden" bort lyda:

Statsmakternas tidigare principiella uttalanden om konkurrens och kostnadsneutralitet mellan olika förvaltnings- och upplåtelseformer innebär enligt utskottets uppfattning bl.a. att de statliga lånevillkoren ges en enhetlig belåningsgräns för alla byggekategorier. Detta bör ske på sätt som förordas i motion 1545 (m), nämligen att såväl enskilda, kooperativa som kommunala byggnadsföretag beviljas lån motsvarande 95 % av låneunderlaget i fråga om flerbostadshus. I motionen lämnas exempel på hur de nuvarande lånereglerna praktiskt taget omöjliggjort enskild förvaltning av flerbostadshus i nyproduktionen. Lika belåningsnivåer ökar konkurrensen, något som i sin tur är till fördel för de boende.

Riksdagen bör genom ett tillkännagivande uttala sig för vad i motion 1545 (m) anförts om de statliga lånevillkoren för flerbostadshus. Genom det begärda uttalandet har vad i motion 659 (m) yrkande 1 anförts tillgodosetts i inte ringa grad.

dels utskottet under 26 bort hemställa:

26. *beträffande viss utformning av lånevillkoren* att riksdagen med bifall till motion 1981/82: 1545 och med anledning av motion 1981/82: 659 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

17 Anslag till räntebidrag m. m.

Rolf Dahlberg, Knut Billing och Bertil Danielsson (alla m) anser – under förutsättning av bifall till reservation 6 b – att

dels det stycke i utskottets betänkande som på s. 20 börjar "Förslaget utgår" och slutar "propositionen tillstyrks" bort lyda:

Utskottet har ovan ställt sig bakom förslaget i motion 1549 (m) beträffande utformning av räntebidragssystemet. Utskottet har inte heller funnit anledning att ifrågasätta beräkningen avseende belastningen på anslaget avseende räntebidrag. Detta anslag har för nästa budgetår av bostadsmministern beräknats till 9 000 milj. kr. och i motion 1549 (m) till 5 950 milj. kr. Detta innebär minskade utgifter för statsverket om drygt 3 000 milj. kr. (9 000–5 950) för nästa budgetår i förhållande till regeringens förslag. Anslaget bör beräknas enligt förslaget i motion 1549 (m).

dels utskottet under 27 bort hemställa:

27. beträffande *anslag till räntebidrag m. m.* att riksdagen med bifall till motion 1981/82: 1549 yrkande 2 och med avslag på regeringens förslag under trettonde huvudtiteln för budgetåret 1982/83 till *Räntebidrag m. m.* anvisar ett förslagsanslag av 5 950 000 000 kr.,

18 Anslag till bostadsbidrag

Rolf Dahlberg, Knut Billing och Bertil Danielsson (alla m) anser – under förutsättning av bifall till reservationerna 9 och 13 – att

dels det stycke i utskottets betänkande som på s. 20 börjar "Utskottet har" och slutar "tillstyrka motionerna" bort lyda:

Med utgångspunkt från de förslag om förändringar av bostadsbidragen som förts fram i motionerna 1548 (m) och 2360 (m) har utskottet beräknat anslaget för nästa budgetår till 1 187 milj. kr.

dels utskottet under 29 bort hemställa:

29. beträffande *anslag till bostadsbidrag m. m.* att riksdagen med bifall till motionerna 1981/82: 1548 i motsvarande del och 2360 yrkande 3 samt med avslag på regeringens förslag och motionerna 1981/82: 2364 yrkande 6 och 2367 yrkande 4 under trettonde huvudtiteln för budgetåret 1982/83 till *Bostadsbidrag m. m.* anvisar ett förslagsanslag av 1 187 000 000 kr.

Bilaga

Motionsyrkandenas behandling

Motion nr	Yrkande	Utskottets yttrande s.	Utskottets hem- ställan, punkt	Reservation nr
249 (s)		12	8	8
652 (s)		16	16	
653 (c)		16	17	
659 (m)	1	19	26	16
1545 (m)		19	26	16
1548 (m)		17, 20	19, 29	13, 18
1549 (m)	1	9, 10, 11	4, 5	5, 6 a, 6 b
	2	20	27	17
1625 (vpk)	7	11	6	
2003 (m)		16-17	18	
2067 (m)	3	17-18	20	14
	4	8	2	2, 3 a, 3 b
2316 (m)	1	9-10, 11, 12	4, 5	5, 6 a, 6 b
	3	17-18	20	14
	4	18-19	23	
2360 (m)	1	13-14	9	9
	2	15-16	14	12
	3	20	29	18
2364 (s)	1	9	3	4
	2 a	10, 11, 12	5	6 a, 6 b
	2 b	12	7	7
	3	10, 11, 12	5	6 a, 6 b
	4	14	10	10
	5	15	12	11
	6	20	29	18
	7 a	17-18	20	14
	7 b			
	8	18-19	24	
	9 a	19	25	15
	9 b			
2367 (vpk)	1 a	11, 12	6	
	1 b	17-18	20	14
	1 c	12	7	7
	3 a	16	15	
	3 b	14	10	10
	3 c	14-15	12	11
	4	20	29	18